

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/108482,40-lat-sierpnia-Jak-rodzila-sie-lodzka-Solidarnosc-dodatek-prasowy-do-Dzienn.html>
27.02.2026, 02:13

„40 lat sierpnia - Jak rodziła się łódzka Solidarność” – dodatek prasowy do „Dziennika Łódzkiego”

Dodatek prasowy został zrealizowany dzięki staraniom Oddziałowego Biura Badań Historycznych w Łodzi.

03.09.2020

Wśród materiałów m.in. teksty poświęcone sytuacji w Łodzi latem 1980 r., strajkowi w Miejskim Przedsiębiorstwie Komunikacyjnym oraz działaniom SB wobec związku. Ponadto interesujące wywiady m.in. z Andrzejem Słowikiem i Jerzym Kropiwnickim.

Koordynatorem dodatku z 28 sierpnia 2020 był dr Sebastian Pilarski, naczelnik oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Łodzi.

W dodatku:

- dr Sebastian Pilarski, Oddział IPN w Łodzi: *Gorące polskie lato 1980*
- Kalendarium wydarzeń
- *Solidarność była groźna dla władzy, bo konsolidowała ludzi* – rozmowa z dr. Dariuszem Rogutem, dyrektorem Oddziału IPN w Łodzi
- dr Sebastian Pilarski, Oddział IPN w Łodzi: *W Łodzi przełomu dokonał strajk w MPK*
- *W sierpniu myślałem, że za miesiąc, dwa zarejestrują związek, a ja wrócę za kierownicę autobusu* – rozmowa z Andrzejem Słowikiem, przywódcą strajku w MPK w Łodzi w sierpniu 1980 roku
- oprac. dr Sebastian Pilarski, Oddział IPN w Łodzi: *Łódź latem 1980 w oczach bezpieki*
- Anna Gronczewska: *Jak marnowały się ziemniaki i rosły konta walutowe. Łódź w roku 1980*
- Anna Gronczewska: *Nikt wtedy nie myślał o obalaniu komunizmu*
- dr Sebastian Pilarski, Oddział IPN w Łodzi: *Tworzenie struktur NSZZ Solidarność Ziemi Łódzkiej*
- Robert Rabiega, Oddział IPN w Łodzi: *SB przeciw Solidarności*
- *Łączyło nas poczucie zagrożenia* – rozmowa z Jerzym Kropiwnickim, członkiem prezydium MKZ Ziemi Łódzkiej w latach 1980-1981
- *Gorące lata 1980-1981 w Łodzi*
- dr Sebastian Pilarski, Oddział IPN w Łodzi: *Konflikt wokół szpitala MSW w Łodzi*
- *Idee trzeba było przenieść na papier* – rozmowa z Wojciechem Hemplem, niezależnym drukarzem, autorem projektów plakatów i transparentów w latach 1980-1981
- *Spółeczeństwo chciało gospodarki racjonalnej, a nie racjonującej dobra* – rozmowa z eurodeputowanym Jackiem Saryusz-Wolskim. W 1980 roku był organizatorem i sekretarzem ogólnopolskiej konferencji „Reforma gospodarcza a warunki realizacji porozumień społecznych”, która położyła podwaliny pod transformację społeczno-gospodarczą w Polsce
- *Ludzie Solidarności*
- *Grzegorz Palka, wizjoner realny*
- Anna Gronczewska: *Jak zjeść kartkę na mięso nożem i widelcem, czyli marsz głodowy*
- *Z dumą nosiliśmy znaczki NSZZ Solidarność* – rozmowa z Waldemarem Krencem, przewodniczącym Zarządu Regionu Ziemi Łódzkiej NSZZ Solidarność
- *Łódź nadawała ton* – rozmowa z Włodzimierzem Tomaszewskim, kierownikiem Działu Organizacyjnego MKZ w Łodzi w latach 1980-1981
- dr Sebastian Pilarski, Oddział IPN w Łodzi: *Jak Solidarność rozbudowywała swoje struktury w*

regionie łódzkim

- Stary związek zlikwidowałem u siebie w ciągu trzech dni – rozmowa z Zygmuntem Augustyniakiem, emerytowanym lekarzem i działaczem Solidarności z Tomaszowa Mazowieckiego
- Plakaty, znaczki, plakietki

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Do pobrania

28/08/2020 BEZPŁATNY DODATEK Z OKAZJI 40. ROCZNICY POWSTANIA SOLIDARNOŚĆ

Dziennik
Łódź

40 LAT SIERPNIA

Jak rodziła się łódzka Solidarność

GORĄCE POLSKIE LATO 1980

DR SEBASTIAN PILARSKI
ODDZIAŁ IPN W ŁÓDZI

Powstanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” było logicznym następstwem ciągu zdarzeń, wśród których do najważniejszych zaliczyć należy działalność opozycji demokratycznej w latach 1976-1980, wybór Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową i jego pielgrzymkę do Ojczyzny w 1979 r. oraz narastający w drugiej połowie lat siedemdziesiątych kryzys gospodarczy, zakończony masowymi protestami społecznymi. Droga do powstania związku rozpoczęła się latem 1980 r. Wbrew oczekiwaniom ekipy Edwarda Gierka uwaga polskiego społeczeństwa nie skupiała się na igrzyskach olimpijskich organizowanych w Moskwie, a bieg wydarzeń sprawił, że 1 sekretarz PZPR musiał wkrótce przerwać ułop, który spędzał w gościnie u „Radzieckich towarzyszy” na Krymie.

Od podwyżek cen sięga do przerwy w pracy

Bezpośrednią przyczyną fali strajków jaka przetoczyła się wówczas przez Polskę, była wprowadzona 1 lipca podwyżka cen niektórych gatunków mięsa i jego przetworów. Jeszcze tego samego dnia przerwali pracę robotnicy z warszawskich Zakładach Mechanicznych „Ursus”, tarnowskiej Fabryce Obrabiarek Specjalizowanych „Ponar” i Sandomierskiej Fabryce Autobusów „Autosan” w Sanoku. 2 lipca do strajku przystąpił m.in. filia ZM „Ursus” w Ostrowie Wielkopolskim i Włocławku, Huta Warszawa, FPS „Polmo” w Tczewie, WSK w Mielcu. W kolejnych dniach strajkowano również w Poznaniu, Śremie, Tarnowie i Grudziądzu. W następnych dniach protesty

Łódzcy delegaci na Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ Solidarność, który odbył się w Gdańsku na przełomie września i października 1981 roku

- nazywane konsekwentnie przez komunistyczne władze bojące się słowa strajk „przerwami w pracy” - objęły kolejne ośrodki. Ich uczestnicy wysuwali żądania o charakterze ekonomicznym, domagając się obniżenia podwyżki cen lub podwyższenia płac. W celu gaszenia strajków dyrekcje zakładów przystępowały na żądania płacowe, co prowadziło do reakcji ławicowej i kolejnych wystąpień. Nieskutecznym zabiegiem okazało się znaczne ograniczenie przez władze zakresu podwyżki cen oraz zapowiedź wkrótce emerytur i najniższych pensji od 1981 r.

Kulminacją lipcowych protestów stały się strajki na Lubelszczyźnie. Ceną za ich wygaszenie, obok podwyżek płac, była złożona protestującym załogom gwarancja bezpieczeństwa oraz obietnica przeprowadzenia nowych wyborów do rad zakładowych.

Do walki wkroczyła Stocznia Gdańska

Strajki o podłożu ekonomicznym wybuchły także w innych regionach kraju, jednakże na mniejszą niż w Lubelskiem skale. Ogółem w lipcu 1980 r. strajkowało ok. 80 tys. osób

w 177 zakładach pracy. Wbrew oczekiwaniom władz największa fala protestów miała dopiero nadejść. Zapoczątkowało ją przystąpienie do strajku okupacyjnego pracowników Stoczni Gdańskiej im. Lenina, protestujących przeciw zwolnieniu z pracy Anny Walentynowicz. W nocy z 16 na 17 sierpnia powołano tam Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (18 sierpnia skupiał już 156 zakładów), który sformułował listę 21 postulatów. Obok żądań ekonomicznych i socjalnych (podwyżka płac, wprowadzenie wolnych sobót) MKS wysunął postulaty poli-

tyczne, żądając m.in. zwolnienia więźniów politycznych, zagwarantowania wolności słowa, zniesienia przyswilejów MO, SB i aparatu partyjnego, a przede wszystkim zgody na utworzenie „niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych”. Podobne żądania wysunął 19 sierpnia w 36 postulatach MKS w Szczecinie.

Wydarzenia w Stoczni Gdańskiej otworzyły nowy etap protestów społecznych w PRL. Wyłonienie jednego przedstawicielstwa dużej grupy strajkujących zakładów wzmacniało porządek protestu- cych w negocjacjach z władzami, które skierowały do rozmów ze strajkującymi w Gdańsku i Szczecinie komisyje rządowe, mające za cel zakończenia protestów. Od 26 sierpnia fala strajków solidarnościowych objęła m.in. Górną Śląsk, Kraków, Wrocław, Łódź, Rzeszów, Bielsko-Białą, Koszalin, Olsztyn i Poznań. Strona rządowa została zmuszona do wyrażenia zgody na powstanie niezależnych związków zawodowych. Stosowne porozumienie podpisano 30 (Szczecin), 31 sierpnia (Gdańsk) oraz 3 września (Jastrzębie).

Pliki do pobrania

[„40 lat sierpnia - jak rodziła się łódzka Solidarność” - dodatek prasowy do „Dziennika Łódzkiego” \(pdf, 2.34 MB\)](#)
